

2011-02-17

B E S L U T

Investerum AB
Att. Styrelsens ordförande
Humlegårdsgatan 20
114 46 STOCKHOLM

FI Dnr 09-10737
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Varning och straffavgift

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 18 februari 2011 kl 10.00)

1. Finansinspektionen meddelar Investerum AB, organisationsnummer 556693-7495, en varning.
(25 kap. 1 § lagen [2007:528] om värdepappersmarknaden)
2. Investerum AB ska betala en straffavgift på trehundra nittotusen (390 000) kronor.
(25 kap. 8 och 9 §§ lagen om värdepappersmarknaden)

Beslutet kan överklagas, se bilaga 1.

Sammanfattning

Investerum AB (Investerum eller bolaget) har i flera avseenden brustit i sin interna styrning och kontroll.

Finansinspektionen konstaterar att Investerums funktioner för regelefterlevnad och riskhantering under en inte obetydlig tid har varit bristfälliga. Det har funnits allvarliga brister vad gäller bolagets interna styrdokument. Vissa styrande dokument har helt saknats och andra har varit otillräckliga eller felaktiga. Vissa av dessa brister uppmärksammades av bolagets funktion för internrevision i en rapport från 2008. Bristerna var inte åtgärdade drygt ett år senare när Finansinspektionen genomförde en platsundersökning hos bolaget.

Sammantaget har dessa brister lett till att bolaget inte har kunnat uppfylla de krav som regelverket ställer på ett värdepappersbolags verksamhet. Investerums styrelse och verkställande direktör är ytterst ansvariga för att denna situation har uppstått.

Bristerna har funnits under en längre tid och är av sådan allvarlig karaktär att Finansinspektionen övervägt att återkalla Investerums tillstånd att bedriva värdepappersrörelse. Eftersom bolaget under 2010 har rättat bristerna och gjort nödvändiga personalförändringar i företagsledningen har Finansinspektionen stannat vid en varning förenad med en straffavgift.

1 Bakgrund

1.1 Om Investerum AB

Investerum fick tillstånd att driva värdepappersrörelse den 29 oktober 2007. Bolaget är ett värdepappersinstitut enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknanden (LV).

I värdepappersrörelsen får bolaget erbjuda mottagande och vidarebefordran av order i fråga om ett eller flera finansiella instrument, utförande av order avseende finansiella instrument på kunders uppdrag, diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument samt investeringsrådgivning till kund avseende finansiella instrument. Bolaget får också som ett led i rörelsen förvara finansiella instrument för kunders räkning, ta emot medel med redovisningsskyldighet samt lämna kunder kredit för att kunden, genom värdepappersbolaget, ska kunna genomföra en transaktion i ett eller flera finansiella instrument.

Bolaget har också tillstånd att registreras som förvaltare av fondandelar enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder, samt tillstånd att driva försäkringsförmedling avseende livförsäkring och olycksfall enligt lagen (2005:405) om försäkringsförmedling.

Verksamheten består huvudsakligen av investeringsrådgivning och diskretionär kapitalförvaltning. Bolaget förmedlar strukturerade produkter, kapitalförsäkringar och fondandelar i fem olika fonder. Den diskretionära kapitalförvaltningen erbjuds antingen som en modellportfölj eller som ett helt kundanpassat förvaltningsuppdrag. Bolaget har cirka 300 kunder varav i princip samtliga är kategoriserade som icke-professionella kunder.

Bolaget ägs av Investerum Holding AB. Lars-Olof Olvhag äger 50 procent av Investerum Holding AB och resterande del ägs av Joakim och Krister Huths bolag Eunom Invest Aktiebolag.

1.2 Händelser

Bolagets externa funktion för internrevision lämnade den 24 november 2008 en slutrapport efter att ha genomfört en granskning av bolaget. Av slutrapporten framgick att det fanns brister i Investerums interna styrning och kontroll. Under avsnitt 3.1.2 i rapporten står att ”[i]nstruktionen för riskkontroll och compliance behöver ses över med anledning av utökade krav i Finansinspektionens föreskrif-

ter om värdepappersrörelse”.¹ Vidare står det att ”det tydligare [bör] anges vilka kontroller respektive funktion ska utföra och hur rapporteringen sker”. I rapporten finns också följande anmärkning: ”Skriftliga rutiner för löpande rapportering av risker och incidenter i verksamheten samt eventuella överträdelser finns inte upprättade och en tydlig dokumentation av löpande riskkontroller och/eller compliancekontroller saknas”.

Bolaget anmälde den 18 december 2008 en väsentlig händelse till Finansinspektionen (diarienummer 08-12442). Ett av bolagets anknutna ombud hade vid upprepade tillfällen tagit bort information om risker när bolagets produkter presenterades för potentiella kunder.

Den 26 november 2009 genomförde Finansinspektionen en platsundersökning hos Investerum.

Den administrativa chefen Krister Huth slutade den 27 november 2009.

Ulf Mossgård tillträdde den 15 januari 2010 som ny verkställande direktör för bolaget. Den tidigare verkställande direktören Lars-Olof Olvhag pensionerades i januari 2011 och två av ägarna, Lars-Olof Olvhag och Joakim Huth, har aviserat att de kommer att lämna styrelsen.

I januari 2010 beslutade bolagets styrelse att uppdra åt en advokatbyrå (advokatbyrån) att ansvara för funktionen för regelefterlevnad.

Bolagets funktion för internrevision genomförde i maj 2010 en ny granskning av bolagets verksamhet. Samtliga brister som föranledde synpunkter i den föregående internrevisionsrapporten var enligt Investerum åtgärdade.

I november 2010 gav bolaget i uppdrag till ett konsultföretag att ansvara för funktionen för riskhantering.

1.3 Ärendet

Syftet med platsundersökningen den 26 november 2009 var att undersöka hur bolaget levde upp till kraven enligt LV två år efter att tillståndet att driva värdepappersrörelse beviljats. Vid undersökningen följde Finansinspektionen även upp bolagets anmälan om väsentlig händelse från december 2008.

I samband med undersökningen tog Finansinspektionen bland annat del av fem slumpmässigt utvalda kundakter, samt information om provisionsersättning till bolagets rådgivare och anknutna ombud. Vidare genomfördes intervjuer med tre

¹ De utökade kraven avser lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden och Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse som trädde i kraft den 1 november 2007 (FI:s anmärkning).

anställda. Utöver detta inhämtade Finansinspektionen material från bolaget både före och efter platsundersökningen.

Bolaget har den 7 juni 2010 yttrat sig över en sammanställning av Finansinspektionens iakttagelser. Bolaget har också svarat på två förelägganden att lämna kompletterande information. Dessa svar inkom till Finansinspektionen den 9 och den 24 november 2010.

2 Tillämpliga regler

I ärendet aktualiseras bestämmelserna om regelefterlevnad, om riskhantering, om interna riktlinjer och instruktioner, samt regler om styrelsens och den verkställande direktörens ansvar.

Enligt 8 kap. 4 § första stycket LV ska ett värdepappersbolag identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Bolaget ska dessutom se till att det har en tillfredsställande intern kontroll.

Enligt 8 kap. 9 § LV ska ett värdepappersinstitut upprätta och tillämpa de riktlinjer och rutiner som behövs för att styrelsen, de anställda och de anknutna ombuden ska följa de regler som finns för verksamheten. Enligt 11 § ska ett värdepappersinstitut tillämpa sunda rutiner för bl.a. förvaltning av verksamheten. Det ska också ha rutiner för intern kontroll och ha effektiva metoder för riskbedömning.

Det är styrelsen som ansvarar för att kraven på riskhantering uppfylls och för att det finns skriftliga och ändamålsenliga instruktioner för att även i övrigt styra rörelsen. Detta följer av 8 kap. 7 och 8 §§ LV.

Finansinspektionen har utfärdat föreskrifter på värdepappersområdet – Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse (värdepappersföreskrifterna). I dessa föreskrifter finns närmare bestämmelser om vad ett värdepappersbolag har att iakta vad avser bl.a. företagsledningens ansvar, regelefterlevnad, riskhantering och övrig intern styrning och kontroll.

3 Finansinspektionens bedömning

Finansinspektionen har funnit brister inom regelefterlevnad, riskhantering, interna riktlinjer och rutiner, samt företagsledningens ansvar, intern styrning och kontroll. Nedan redogörs för Finansinspektionens iakttagelser, vad bolaget särskilt har anfört och för Finansinspektionens bedömningar inom respektive område.

3.1 Regelefterlevnad

Finansinspektionens iakttagelser

Den person som ansvarade för funktionen för regelefterlevnad (regelansvarig) vid tiden för platsundersökningen den 26 november 2009 hade innehåft uppdraget sedan den 15 augusti 2009. Regelansvarig hade ingen tidigare kunskap om eller erfarenhet av regelansvar eller regelarbete, och var samtidigt ekonomichef samt ansvarig för funktionen för riskhantering.

På en direkt fråga vid platsundersökningen bekräftade regelansvarig att hon inte har utfört någon av de uppgifter som skulle utföras enligt bolagets ”Instruktion för Riskkontroll och Compliance” (instruktionen). Hon kunde inte heller redogöra för planer på framtida arbetsuppgifter och kontroller och hade inte rapporterat till styrelsen avseende regelefterlevnaden.

Vid platsundersökningen uppgav Investerum att regelansvarig hade SwedSec-licens. Detta visade sig dock inte stämma.

Vid tiden för platsundersökningen var instruktionen mycket kortfattad och den hänvisade till Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag. Instruktionen innehöll bristfällig information om löpande kontroller av verksamheten utifrån ett regelefterlevnadsperspektiv. Det fanns inte heller någon hänvisning till en årlig arbetsplan eller liknande.

De brister avseende instruktionen, regelansvarigs kontrollrutiner och bristande dokumentation som bolagets funktion för internrevision hade påtalat i sin slutrapport den 24 november 2008 var vid tidpunkten för platsundersökningen ett år senare inte åtgärdade.

Efter Finansinspektionens platsundersökning i november 2009 beslutade bolaget att uppdra åt advokatbyrån att ansvara för funktionen för regelefterlevnad. Ett uppdragsavtal undertecknades den 15 januari 2010. Först den 30 juni 2010 anmälde bolaget att uppdragsavtalet var ingånget. Denna anmälan gjordes först efter att Finansinspektionen påtalat att ingen anmälan hade inkommit.

Bolagets yttranden

Bolaget har beklagat att rekryteringen av ny regelansvarig i augusti 2009 blev felaktig. Orsaken var personalomsättningen i bolaget. Som ett led i att ge stöd till regelansvarig under hösten 2009 tog bolaget hjälp av advokatbyrån som höll utbildning i aktuellt regelverk och stod för den årliga kunskapsuppdateringen för samtliga anställda.

Den som var regelansvarig före augusti 2009 har dock under sin tid som ansvarig för funktionen kontinuerligt utfört kontroller och muntligen avrapporterat sina iakttagelser till VD.

Under maj 2010 genomförde bolagets funktion för internrevision en uppföljning av 2008 års internrevisionsrapport. Resultatet av undersökningen visar att samtliga punkter som föranlett anmärkningar 2008 var åtgärdade.

I november 2010 lämnade bolaget in en ny instruktion och en arbetsplan för funktionen för regelefterlevnad till Finansinspektionen.

Vidare har bolaget tillsammans med advokatbyrån under 2010 arbetat igenom och dokumenterat bolagets processer för att bland annat tydliggöra hur verksamheten ska bedrivas för att uppfylla regelverket, vilka kontroller som ska utföras, vem som ska utföra kontrollerna samt hur rapportering ska ske. Advokatbyrån har också genomfört seminarier avseende uppdatering av informations- och dokumentationskrav med den rådgivande personalen.

Finansinspektionens bedömning

Enligt 8 kap. 9 § LV ska ett värdepappersinstitut upprätta och tillämpa de riktlinjer och rutiner som behövs för att styrelsen, de anställda och de anknutna ombuden ska följa de regler som finns för verksamheten. Enligt 6 kap. 8 § värdepappersföreskrifterna ska ett värdepappersföretag ha aktuella och lämpliga riktlinjer och rutiner för att upptäcka vilka risker som finns för att företaget inte efterlever gällande regler. Företaget ska även införa lämpliga åtgärder och rutiner för att minimera riskerna för bristande regelefterlevnad.

Finansinspektionen bedömer att det har saknats både fungerande instruktioner och rutiner för bolagets funktion för regelefterlevnad. Instruktionen var synnerligen kortfattad och övergripande. Till exempel saknades koppling till LV och de andra regelverk som styr verksamheten. I stället hänvisade instruktionen felaktigt till de allmänna råden FFFS 2005:1, som inte gäller verksamhet enligt LV. Instruktionen saknade också krav på skriftlig rapportering till styrelsen. Enligt Finansinspektionen kan den därför inte ha fungerat som det verksamhetsstyrande dokument som är avsikten, vilket innebar att den inte uppfyllde de krav som ställs i värdepappersföreskrifterna. Det har inte heller skett några kontroller av bolagets värdepappersverksamhet eller av de anknutna ombudens verksamhet under hösten 2009. Detta har inneburit risker för verksamheten och verksamhetens kunder.

Företagsledningen i ett värdepappersföretag ska enligt 6 kap. 7 § värdepappersföreskrifterna få regelbundna, åtminstone årliga, skriftliga rapporter om bl.a. regelefterlevnad.

Finansinspektionen anser att de skriftliga instruktionerna avseende funktionens rapportering till företagsledningen har varit bristfälliga. Finansinspektionen bedömer även att det har saknats tillräckliga rutiner för säkerställa att ansvarig för regelefterlevnad rapporterade regelrelaterade frågor till bolagets företagsledning i enlighet med regelverket. Detta styrks även av att regelansvarig under hösten 2009 inte lämnade några rapporter till styrelsen.

Enligt 6 kap. 9 § värdepappersföreskrifterna ska ett värdepappersföretag ha en permanent och effektiv funktion för regelefterlevnad. Funktionen ska enligt 10 § samma kapitel ha de befogenheter, resurser och den sakkunskap som krävs för att kunna fullgöra sina uppgifter korrekt.

Finansinspektionen bedömer att bolagets funktion för regelefterlevnad inte har varit effektiv. Redan i den slutrapport som bolagets funktion för internrevision lämnade hösten 2008 påvisades att det fanns brister i regelefterlevnaden. Bristerna omfattade en otillräcklig instruktion, det saknades en god struktur för kontroll och rapportering, dessutom saknades en tydlig dokumentation om löpande kontroller av regelefterlevnaden. Vid tidpunkten för platsbesöket var detta inte åtgärdat. Dessutom saknade den som satts att svara för funktionen nödvändig sakkunskap. Finansinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att funktionen under en längre tid inte har fungerat ändamålsenligt och att företagsledningen under denna tid inte har korrigerat bristerna.

3.2 Riskhantering

Finansinspektionens iakttagelser

Den person som var ansvarig för funktionen för riskhantering (riskansvarig) under hösten 2009 var även ansvarig för funktionen för regelefterlevnad och även ekonomichef. Riskansvarig hade en examen som civilekonom men hade inte någon tidigare erfarenhet av riskhantering i finansiella företag.

Vid platsundersökningen i november 2009 kunde Finansinspektionen konstatera flera brister. Avsnittet om riskhantering i "Instruktion för Riskkontroll och Compliance" (instruktionen) innehöll ingen information om hur bolagets risker skulle identifieras och hanteras. Vidare saknades anvisningar för dokumentation och skriftlig rapportering till styrelsen. Det fanns inte heller någon arbetsplan för hur den riskansvariges arbete skulle bedrivas. Instruktionen var också kortfattad och hänvisade till Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag.

Vid platsundersökningen bekräftade riskansvarig att hon inte hade följt instruktionen och inte heller hade rapporterat till styrelsen. Under samma period genomförde inte heller riskansvarig någon kontroll av bolagets diskretionära modellportfölj eller de skraddarsydda diskretionära förvaltningsuppdragen.

Den tidigare verkställande direktören uppgav att han hade varit ansvarig för kreditrisker och att investeringskommittén har kontrollerat de diskretionära uppdragen och modellportföljderna. Finansinspektionen konstaterar dock att det inte framgår av instruktionen att ansvaret för att kontrollera vissa risker skulle ligga hos någon annan än hos riskansvarig.

Redan 2008 rapporterade bolagets funktion för internrevision till styrelsen att det fanns brister i riskhanteringen. Bristerna avsåg felaktig instruktion, otydliga ansvarsområden samt avsaknad av riktlinjer för löpande kontroller och rapporte-

ring. Av slutrapporten framgår att bolaget i en riktlinje kallad "Affärs- och riskpolicy" hade identifierat och dokumenterat vissa risker i verksamheten. Bolaget har uppgett att det i denna riktlinje har framgått att de mer väsentliga riskerna i verksamheten var affärsrisker, operativa risker, kreditrisker och strategiska risker. Det saknades hänvisning till denna riktlinje i "Instruktion för Riskkontroll och Compliance". Finansinspektionen har inte haft möjlighet att ta ställning till denna riktlinje så som den uppges ha sett ut 2008 eftersom den endast tillställts Finansinspektionen i omarbetat skick först den 9 november 2010, nära ett år efter platsbesöket.

Bolagets yttranden

Investerum invänder mot Finansinspektionens beskrivning av identifiering, hantering och rapportering av risker. Bolaget menar att det har funnits en instruktion kallad "Affärs- och riskpolicy" där det framgick vilka risker som bolaget hade identifierat. Bolaget har framför allt fokuserat på de operativa riskerna.

Under maj 2010 genomförde bolagets funktion för internrevision en uppföljning av 2008 års internrevisionsrapport. Resultatet av undersökningen visar att samtliga punkter som föranlett anmärkningar 2008 var åtgärdade.

Investerum har sedan november 2010 uppdragit till en extern konsult att ansvara för funktionen för riskhantering. Dessutom har styrelsen utfärdat en ny instruktion för riskhantering. Bolaget har lagt ned stor vikt vid att utforma konkreta gränser för riskmått och riskmätning, både för den diskretionära förvaltningen och för att kunna tydliggöra olika risknivåer för bolagets kunder. Vidare har en riskbarometer utformats som underlag vid riskbedömning och riskmätning. Riskbarometern har kopplats till bolagets nya omarbetade kunddokumentation för att tydliggöra risker och riskmått vid investeringsrådgivning till bolagets kunder.

Finansinspektionens bedömning

Enligt 8 kap. 4 § LV ska ett värdepappersbolag identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med.

Av 6 kap. 11 § värdepappersföreskrifterna framgår att ett värdepappersföretag ska ha aktuella och lämpliga riktlinjer och rutiner för riskhantering i syfte att identifiera och hantera de risker som finns i dess verksamhet, metoder och system, dels vid behov fastställa den risknivå som det kan acceptera. Värdepappersföretaget ska även kontrollera att dessa riktlinjer och rutiner är lämpliga och effektiva och att de följs.

Vid platsundersökningen i november 2009 kunde Finansinspektionen konstatera att bolagets instruktion för riskhantering var synnerligen kortfattad och felaktigt hänvisade till de allmänna råden FFFS 2005:1 som inte gäller för verksamhet enligt LV. Det saknades även en arbetsplan för hur riskansvarigs arbete skulle bedrivas.

Under hösten 2009 ägnade funktionen för riskhantering inte någon tid åt att identifiera, hantera eller rapportera risker på det sätt som regelverket kräver. I den mån som bolaget har haft någon kontroll över sina risker så har det skett av andra än ansvarig för funktionen för riskhantering. Detta framgick emellertid inte av instruktionen. Ansvarsfördelningen vad avser hanteringen av bolagets risker synes ha hamnat på olika personer och funktioner i bolaget. Det har varit en i hög grad otydlig struktur.

Av internrevisionens slutrapport från 2008 framgår att det funnits problem med funktionen för riskhantering redan 2008. Synpunkter framfördes på att instruktionen var bristfällig, att det inte framgick vilka kontroller som skulle utföras och hur rapportering ska ske, samt avsaknad av en tydlig dokumentation av löpande riskkontroller. Det ska dock noteras att bolaget i riktlinjen ”Affärs- och riskpolicy” hade identifierat och dokumenterat vissa centrala risker i verksamheten. Riktlinjen har dock inte kunnat värderas i denna utredning eftersom den inte tillställdes Finansinspektionen inför eller efter platsbesöket. Investerum hänvisade inte heller till den under platsundersökningen när riskhanteringen diskuterades och det finns inget som tyder på att denna riktlinje i realiteten användes för att styra riskhanteringen.

Finansinspektionen bedömer därför att bristerna i Investerums riskhantering har varit betydande under hösten 2009 och att underlaget visar att det funnits problem redan från 2008.

3.3 Interna riktlinjer och rutiner

Finansinspektionens iakttagelser

Det har framgått av Finansinspektionens utredning att det saknats tillräckliga instruktioner och upparbetade rutiner för både regelansvarig och riskansvarig.

Finansinspektionen har vidare noterat brister avseende bolagets identifiering och hantering av intressekonflikter, information om incitament och brister i bolagets policy för bästa orderutförande. Både Finansinspektionen och bolagets funktion för internrevision har oberoende av varandra påtalat dessa brister för bolaget.

Bolagets yttranden

Vid platsundersökningen uppgav bolaget att ”Instruktionen för Riskkontroll och Compliance” var kompletterad i enlighet med rekommendationerna i 2008 års slutrapport från funktionen för internrevision. Instruktionen fastställdes vid ett styrelsesammanträde den 25 augusti 2009.

I svaret till Finansinspektionen den 9 november 2010 anges att Investerum under 2010 har genomfört ett omfattande arbete med att gå igenom och dokumentera bolagets processer. I det har ingått att säkerställa att verksamheten ska bedrivas

inom regelverket, hur kontroller ska ske, vem som ska utföra kontroller och hur rapportering ska ske. Vidare har samtliga styrelseinstruktioner setts över.

Sedan Finansinspektionens platsundersökning har bolaget uppdaterat tidigare instruktioner och tagit fram några helt nya dokument. Bolaget har bland annat separerat instruktionerna för regel- och riskhantering, tagit fram en instruktion för investeringskommittén, uppdaterat instruktionen för intressekonflikter och uppdaterat instruktionen för bästa orderutförande.

Utöver detta har bolaget tagit fram en riskbarometer, presenterat ett exempel på processkartläggning och uppdaterat ett investeringsreglemente.

Finansinspektionens bedömning

Enligt 8 kap. 9 § LV ska ett värdepappersinstitut upprätta och tillämpa de riktlinjer och rutiner som behövs för att styrelsen, de anställda och de anknutna ombuden ska följa de regler som finns för verksamheten

Av 6 kap. 1 § värdepappersföreskrifterna följer att ett värdepappersföretag ska ha aktuella och lämpliga interna kontrollmekanismer som ska säkerställa att beslut och rutiner följs på alla nivåer inom värdepappersföretag. Vidare ska relevanta personer på värdepappersföretaget vara medvetna om vilka rutiner de ska följa för att kunna fullgöra sina skyldigheter korrekt.

Finansinspektionens utredning visar att bolagets instruktioner för regelefterlevnad och riskhantering har varit otillräckliga på flera viktiga punkter sedan 2008.

I november 2008 pekade funktionen för internrevision på brister avseende hantering av intressekonflikter, incitament och policy för bästa orderutförande. I november 2009 visade Finansinspektionen första gången på samma brister. I november 2010, två år efter bolaget först gjordes medvetet om bristerna, meddelade bolaget att det har genomfört en översyn av rutiner och processer.

Finansinspektionen drar slutsatsen att bolaget har tillhandahållit investerings-tjänster under en längre tid utan att ha haft godtagbara riktlinjer eller rutiner på en rad centrala områden.

3.4 Företagsledningens ansvar, intern styrning och kontroll

Finansinspektionens iakttagelser

Utredningen har visat att det inte har funnits tillräckliga rutiner och riktlinjer för att säkerställa att anställda samt anknutna ombud följer de regler som gäller för verksamheten. Vidare har det framgått att bolaget inte i tillräcklig utsträckning har utvärderat om de interna riktlinjerna och rutinerna har varit tillfredsställande. Internrevisionens slutrapport från 2008 visar att bristerna har funnits under en längre tid.

Först efter Finansinspektionens påminnelse och närmare ett halvår efter att ansvaret för regelfunktionen hade uppdragits till en extern part lämnades en anmälan om uppdragsavtal in till Finansinspektionen enligt 8 kap. 14 § LV.

Bolagets yttranden

Bolaget har sedan den 15 januari 2010 en ny verkställande direktör. Tidigare verkställande direktör och en av ägarna i bolaget Lars-Olof Olvhag pensionerades i januari 2011. För att öka styrelsens oberoende i relation till bolagets ägare och för att minska intressekonflikter kommer två av bolagets ägare, Lars-Olof Olvhag och Joakim Huth, att lämna styrelsen.

Bolaget har även skapat en ny tjänst med ansvar för kundrådgivning och en ny och erfaren medarbetare med relevant erfarenhet tillträder denna tjänst från och med januari 2011.

Bolaget har vidare uppdragit åt externa parter att ansvara för kontrollfunktionerna. Advokatbyrån ansvarar för regelefterlevnaden och funktionen för riskhantering har uppdragits åt ett externt konsultföretag. Dessutom har klagomålsansvaret flyttats till advokatbyrån. Sedan tidigare är funktionen för internrevision utlagd till en annan extern konsult.

Ett nytt investeringsreglemente har tagits fram. Detta klargör riskhantering, portföljstruktur och vilka finansiella instrument som är tillåtna i rådgivningen. Vidare har bolaget utarbetat en riskbarometer som är kopplad till bolagets kunddokumentation.

Finansinspektionens bedömning

Styrelsen ansvarar enligt 8 kap. 8 § LV för att det finns skriftliga interna riktlinjer och instruktioner för att styra rörelsen. Enligt 6 kap. 6 § värdepappersföreskrifterna ska ett värdepappersföretag säkerställa att företagsledningen är ansvarig för att se till att företaget fullgör de skyldigheter som följer av regelverket. Företagsledningen ska särskilt bedöma och regelbundet se över de riktlinjer och rutiner som företaget har enligt LV. Företagsledningen ska även vidta lämpliga åtgärder för att korrigera eventuella brister i dessa.

Av 6 kap. 1 § första stycket 3 och 4 värdepappersföreskrifterna följer bland annat att ett värdepappersföretag ska ha aktuella och lämpliga interna kontrollmekanismer som ska säkerställa att beslut och rutiner följs på alla nivåer inom ett företag samt att det ska anställa personal med den kompetens och kunskap som krävs för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

I sin verksamhet lämnar Investerum investeringsrådgivning och tillhandahåller två former av diskretionär portföljförvaltning till sina kunder, dessutom har bolaget fyra anknutna ombud. Investerum har vidare tillstånd att förvara finansiella instrument för kunders räkning och ta emot medel med redovisningsskyldighet, samt tillstånd att lämna kredit till sina kunder. Utöver detta har bolaget tillstånd

att bedriva försäkringsförmedling, samt vara förvaltare av fondandelar. Verksamheten får därför enligt Finansinspektionen anses ha uppnått en sådan art och komplexitet att den ställer höga krav på intern styrning och kontroll.

I internrevisionens slutrapport från den 24 november 2008, så sent som ett år efter ikraftträdandet av de nya reglerna som genomför MiFID, framgår att bolaget inte har anpassat verksamheten efter gällande regler. Det är allvarligt. Det är än mer graverande att Investerum vid tiden för platsbesöket den 26 november 2009, ett år efter slutrapporten, ännu inte hade genomfört de förändringar som krävdes. Finansinspektionen kunde vid platsundersökningen konstatera att de verksamhetskritiska funktionerna för regelefterlevnad och riskhantering inte fungerade ändamålsenligt och att styrdokumentet hade brister. Väsentliga granskningsfunktioner har lagts på personer som saknat erforderlig kompetens för uppgiften. Bolaget har därmed inte haft effektiva och lämpliga interna kontrollmekanismer. Flera andra viktiga interna styrdokument och rutiner har också varit bristfälliga. Företagsledningen har därmed brustit i sitt ansvar att upprätthålla en god styrning och intern kontroll i bolaget samt att anställa personal med den kompetens och kunskap som krävs.

Företagsledningen i Investerum kan mot bakgrund av det anförda inte anses ha levt upp till de krav som följer av 8 kap. 8 § LV och 6 kap. 1 § första stycket 3 och 4 och 6 § sista stycket i värdepappersföreskrifterna.

4 Övervägande om ingripande

4.1 Tillämpliga bestämmelser

Enligt 25 kap. 1 § LV ska Finansinspektionen ingripa om ett värdepappersinstitut har åsidosatt sina skyldigheter enligt LV, andra författningar som reglerar företagets verksamhet, dess bolagsordning, eller interna instruktioner som har sin grund i en författning som reglerar företagets verksamhet.

Finansinspektionen har möjlighet att ingripa på olika sätt. Det kan till exempel ske genom att Finansinspektionen meddelar företaget en anmärkning eller förelägger företaget att vidta en åtgärd för att komma till rätta med en viss situation. Om överträdelsen är allvarlig ska emellertid företagets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, en varning meddelas. Om någon som ingår i ett värdepappersbolags styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 3 kap. 1 § första stycket 5 LV så kan Finansinspektionen ingripa genom att återkalla tillståndet eller besluta att någon av dessa personer inte längre får vara ledamot av styrelsen eller verkställande direktör. Det följer av 25 kap. 4 § LV.

I de fall ett värdepappersinstitut har meddelats ett beslut om anmärkning eller varning följer av bestämmelserna i 25 kap. 8-10 §§ LV att Finansinspektionen får besluta att företaget ska betala en straffavgift.

4.2 Bedömning av överträdelserna

Finansinspektionens utredning i ärendet har visat på systematiska brister i centrala delar av bolagets verksamhet. Bristerna kan framför allt hänföras till kontrollfunktioner som inte fungerat ändamålsenligt därför att de har saknat erforderlig kompetens och resurser samt att det har funnits bristande interna rutiner och riktlinjer. Finansinspektionen konstaterar att bristerna pågått åtminstone sedan 2008 och att styrelsen och dåvarande verkställande direktören under en lång tid visat en oförmåga att styra verksamheten på det sätt som regelverket kräver. Utredningen visar att styrelsen och den verkställande direktören inte har levt upp till sitt ansvar enligt vissa centrala bestämmelser i LV och värdepappersföreskrifterna. Överträdelserna kan inte anses vara annat än allvarliga.

4.3 Bolagets åtgärder

Under 2010 har bolaget vidtagit en rad åtgärder för att komma tillrätta med de påtalade bristerna. Bolaget har en ny verkställande direktör sedan januari 2010. Den tidigare verkställande direktören och huvudägaren har lämnat alla operativa uppdrag i bolaget och även uppdraget som styrelseledamot. Den andra operativa ägaren har också lämnat sitt uppdrag som styrelseledamot. Detta för att minska risken för intressekonflikter. Vidare har bolaget lagt ut funktionerna för regelefterlevnad och riskhantering på två olika externa företag. Dessutom har en ny tjänst med ansvar för kundrådgivning inrättats och en person som bolaget uppger har relevant erfarenhet har rekryterats för tjänsten.

Bolaget har vidare genomfört en kartläggning av sina processer för att säkerställa att verksamheten följer de krav som regelverket ställer. Detta har dokumenterats i ett databaserat verksamhetsstyrningssystem som ger medarbetare och kontrollfunktioner tillgång till interna instruktioner och externa regler. I systemet framgår också vem på bolaget som ansvarar för respektive process.

Samtliga interna instruktioner och riktlinjer har uppdaterats efter gällande regelverk och ett nytt investeringsreglemente finns för att styra den diskretionära förvaltningstjänsten. Vidare har det utarbetats en riskbarometer som fungerar som ett stöd i verksamheten vid både rådgivning och förvaltning.

4.4 Bedömning av styrelse och verkställande direktör

Utredningen har visat att det har funnits en rad allvarliga brister i företagens verksamhet och att dessa brister hade pågått under en längre tid. Det är styrelsen och den verkställande direktören som ytterst bär ansvaret för detta.

Finansinspektionen bedömer att verksamheten har uppnått en sådan art och komplexitet att den ställer höga krav på intern styrning och kontroll. Av 3 kap. 1 § 5 LV framgår att den som ska ingå i styrelsen eller vara verkställande direktör ska ha tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av ett värdepappersbolag och även i övrigt vara lämplig för en sådan uppgift. Så som nämnts ovan får

Finansinspektionen besluta att en styrelseledamot eller verkställande direktör inte längre får vara det.

Finansinspektionen konstaterar emellertid att bolaget under 2010 har vidtagit flera kraftfulla åtgärder, varav en av de viktigaste är att byta ut den verkställande direktören. Dessutom har bolaget förändrat styrelsesammansättningen genom att två av ägarna lämnar sina styrelseuppdrag. Bolaget nämner att detta förbättrar styrelsens oberoende i förhållande till bolagets ägare, samt att det inom styrelsen pågår en diskussion om hur styrelsearbetet ska bedrivas framdeles och om behovet av eventuella nya styrelseledamöter. Bolaget har åtagit sig att återkomma till Finansinspektionen med närmare information kring detta.

Mot bakgrund av det ovanstående finner Finansinspektionen, trots de brister som framkommit genom utredningen, att det för närvarande inte finns tillräckliga skäl att ingripa särskilt mot styrelsen.

4.5 Val av ingripande

Som framgått ovan är överträdelserna av allvarlig karaktär. Av 25 kap. 1 § LV följer att om överträdelserna är allvarliga ska företags tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, en varning meddelas.

Av förarbetena till LV framgår att ingripande genom återkallelse av tillståndet inte ska ske utan starka skäl eftersom det får stora konsekvenser inte bara för bolaget utan även för dess kunder och andra. Som ett alternativ till återkallelse av tillstånd finns ingripande genom varning, vilket kan tillgripas om det bedöms vara en tillräcklig åtgärd. Det kan vara fallet om bolaget har vidtagit sådana åtgärder som medför att det inte kan befaras att överträdelserna kommer att upprepas, men Finansinspektionen med beslutet ändå vill markera att överträdelserna har varit allvarliga.²

Regelöverträdelserna i detta fall rör centrala områden såsom intern styrning och kontroll. Överträdelserna har potentiellt kunnat medföra negativa konsekvenser för bolagets kunder. De är av sådan omfattning och karaktär att de tillsammans motiverar att bolagets tillstånd att driva värdepappersrörelse återkallas. Bolaget har dock efter Finansinspektionens platsundersökning vidtagit åtgärder och påbörjat en omfattande process att förändra den operativa verksamheten. Bolaget har dessutom på eget initiativ genomfört förändringar i företagsledningen. Finansinspektionen bedömer att åtgärderna är lämpliga och relevanta i syfte att undvika framtida överträdelser av den karaktär som aktualiserats i detta ärende. Finansinspektionen finner mot denna bakgrund att det finns utrymme att stanna vid en varning.

Överträdelserna har emellertid varit av så allvarlig karaktär att endast varning inte är tillräckligt. Varningen bör därför förenas med en straffavgift. En straffavgift får uppgå till högst tio procent av föregående års omsättning för bolaget. Av

² Prop. 2006/07:115 s. 498 f.

bolagets årsredovisning för 2009, som getts in till Bolagsverket, framgår att bolagets nettoomsättning uppgick till 3 900 000 kronor. En straffavgift kan därför i detta fall uppgå till högst 390 000 kronor.

Straffavgiften ska ses som en gradering av överträdelsen. Av förarbetena framgår att det främst är överträdelsens allvarlighet som bör vara avgörande för avgiftens storlek, men att även förhållanden hos det bolag som har gjort överträdelserna bör kunna beaktas.³ Överträdelserna har pågått under en längre tid och har avsett centrala funktioner i bolaget. Bolaget har dessutom under en längre tid varit medvetet om bristerna utan att ha åstadkommit rättelse. Finansinspektionen anser att det sammantaget finns starka skäl för att avgiften ska fastställas till den högsta möjliga.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen (Bengt Westerberg, ordförande, Margareta Åberg, Birgitta Johansson Hedberg, Eva Lindström, Hans Nyman, Gustaf Sjöberg och Martin Andersson, generaldirektör) efter föredragning av juristen Jesper Dahllöf. I den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Per Håkansson och finansinspektör Karin Grefberg deltagit.

FINANSINSPEKTIONEN

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Jesper Dahllöf
Jurist

³ A prop. s. 508.

DELGIVNINGSKVITTO

FI Dnr 09-10737
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Handling:

Beslut den **17 februari** 2011 till Investerum AB (556693-7495) avseende varning och straffavgift

Jag har denna dag tagit del av handlingen.

..... DATUM NAMNTECKNING
 NAMNFÖRTYDLIGANDE
 EV. NY ADRESS

Detta kvitto ska sändas tillbaka till Finansinspektionen **omgående**. Om kvittot inte skickas tillbaka kan delgivning ske på annat sätt, t.ex. genom stämningssman.

Om du använder det bifogade kuvertet är återsändandet gratis.

Glöm inte att **ange datum** för mottagandet.

Bilaga 1

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL FÖRVALTNINGSRÄTTEN

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det. Skriv i så fall till förvaltningsrätten, men sänd in skrivelsen till:
Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 STOCKHOLM.

Ange i er skrivelse ärendets nummer, vilket beslut ni överklagar, den ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras. Underteckna skrivelsen och ange namn och adress.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fick detta beslut. Om överklagandet kommer senare får det inte prövas.

Finansinspektionen sänder överklagandet till förvaltningsrätten i Stockholm för prövning, om Finansinspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.